

К. В. Лобузiна
канд. техн. наук
Нацiональна бiблiотека України
iменi В. I. Вернадського

ОНЛАЙНОВИЙ ІНФОРМАЦІЙНИЙ РЕСУРС «ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНІ ФОНДИ»

Розглянуто технологічні підходи та науково-методичні засади формування комплексного онлайн-ресурсу «Історико-культурні фонди», на якому комплексно представлена інформація про структуру спеціалізованих підрозділів, наукових співробітників та їхніх публікації, напрями науково-дослідної та науково-методичної роботи, фонди, специфіку роботи читальних залів та послуги користувачам, інформаційні ресурси (онлайн-каталоги і бази даних, електронні колекції і виставки). На сторінках інформаційного ресурсу також надано доступ до імідж-каталогів (скановані каталожні картки) спеціалізованих підрозділів, подано інформацію про архівні фонди НБУВ (рукописний фонд і архів Національної академії наук України).

Ключові слова: історико-культурні фонди, комплексні інформаційні сервіси, бібліотечні каталоги і бази даних, електронні колекції, електронні виставки.

Аналіз найважливіших інформаційних завдань бібліотек у сучасному суспільстві свідчить про те, що перед ними постали складні багатоаспектні завдання, пов'язані з формуванням, збереженням та керуванням електронними інформаційними ресурсами. Для вирішення цих завдань сучасний інформаційний ринок пропонує різноманітні програмно-технологічні засоби. Кожна бібліотека має визначити пріоритети і обрати з цього розмаїття найбільш оптимальні моделі та засоби інтеграції власних інформаційних ресурсів у світове інформаційне середовище. Як показує світова практика, тут є два основних підходи: використовувати вже готові рішення провідних світових дистриб'юторів бібліотечних сервісів (WorldCat, Ex Libris) або адаптувати доступні програмні рішення (в тому числі,

безкоштовні) для вирішення проблем автоматизації та розвитку інформаційних сервісів. У кожному з цих рішень є свої недоліки та переваги.

У першому випадку – бібліотека може не утримувати професійний штат розробників програмно-технологічного забезпечення, може навіть не мати власних серверів для підтримки інформаційних сервісів та сховища даних для розміщення електронних колекцій, – бібліотечним працівникам постачається інтерфейс, який вони можуть налагодити власними силами. Але бібліотека виявляється повністю залежною від готових рішень, які пропонують гіганти інформаційного ринку, вона має пристосовувати свою технологію до вимог заданих стандартів, крім того, ці готові рішення коштують дуже дорого, будь-які зміни в програмному забезпеченні вимагають звернення до сторонніх спеціалістів та відповідної грошової компенсації консультацій.

У другому випадку – проблеми розробки та адаптації програмного забезпечення лягають на професійних програмістів та технологів бібліотеки. Але бібліотека може сама керувати власними електронними колекціями і гнучко планувати розробку та впровадження необхідних інформаційних сервісів. Крім того, безкоштовні доступні програмні продукти розвиваються більш швидко і гнучко, що дає змогу приймати оперативні і мобільні рішення. Єдине, чого необхідно притримуватись у цьому випадку, – це суворе дотримання міжнародних стандартів та форматів даних, що забезпечить входження бібліотечних інформаційних ресурсів в інтегровані корпоративні державні та міжнародні проекти. Цей варіант вбачається на сьогодні більш бюджетним та доступним для бібліотек України.

У НБУВ протягом 2009–2011 рр. відділом програмно-технологічного забезпечення комп'ютерних мереж, у тісній співпраці з фахівцями структурних підрозділів, було проведено поетапну технологічну адаптацію програмного забезпечення на платформі системи автоматизації бібліотек «ІРБІС64» до сучасних інформаційних потреб і завдань бібліотеки [4, 5]. Основним досягненням прийнятих програмно-технологічних рішень, завдяки єдиній платформі реалізації, стала можливість впровадження та формування комплексних інформаційно-бібліотечних сервісів НБУВ.

Фонд Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського є унікальним зібранням джерел інформації, що включає книги, журнали, продовжувані видання, карти, ноти, образотворчі матеріали,

рукописи, стародруки, газети, документи на нетрадиційних носіях інформації, має найповніше в державі зібрання пам'яток слов'янської писемності та рукописних книг, архіви та книжкові колекції видатних діячів української та світової науки і культури. Різними є стандарти опису та упорядкування документів спеціалізованих фондів: архівні документи, рукописи, стародруки, листівки, картографічні документи, ноти, образотворчі матеріали, газети, преса, музейні експонати тощо викликають певні труднощі під час визначення описових метаданих. Кожен з цих видів документів має свої особливості опису (специфічну зону, де відображаються характеристики документа) [4, 2]: карти (масштаб, колір, розмір, спосіб виготовлення, географічна рубрика), ноти (форма подання нотного тексту, тональність, засоби виконання, музичні жанри), стародруки (індивідуальні особливості примірника, печатки, автографи, засоби виготовлення, папір, філіграні, оправка), образотворчі матеріали (спосіб виготовлення, розмір, живописна техніка, образотворчі жанри, колір, папір, видавничі знаки, монограми художників, фізичний стан документів), листівки (гасла, лозунги, підписи, печатки, політичні партії), газети (наявність випусків за роками, зміна назви видання, періодичні додатки, спец. випуски), преса (джерело публікації, анотація, дата виходу, тема публікації), рукописи (фонд, опис, заголовок документа, види поштових відправлень, текстологічна та зовнішня характеристика документа), архівні документи (фонд, опис, номер справи, заголовок справи, вид та спосіб відтворення документа). Для створення повноцінних описів документів і матеріалів електронних колекцій в НБУВ застосовуються засоби каталогізації на платформі САБ «ІРБІС64» з клієнт-серверною архітектурою [9], що дає змогу організувати спільну роботу великого колективу кваліфікованих фондоутримувачів. Разом з фахівцями спеціалізованих підрозділів НБУВ спеціалістами відділу програмно-технологічного забезпечення комп'ютерних мереж [4, 5] (2010) була здійснена копітка робота з адаптації стандартних бібліографічних описів до вимог міжнародних стандартів метаданих і специфіки опису кожного з видів документів, деякі з яких можуть бути прирівняні до музейних експонатів і можуть бути атрибутовані тільки експертом.

Одна з нових тенденцій в області створення метаданих – погляд на опис (каталогізацію) як на спільний процес, а не на діяльність, яка здійснюється винятково одним відділом в установі (у

бібліотеках, як правило, відділом каталогізації). Формування метаданих в епоху електронних ресурсів може і має бути спільною роботою, в ході якої різноманітні метадані (технічний опис, адміністративні записи, записи про права тощо) додаються поетапно спеціально навченим персоналом у різних відділах: підрозділи з оцифрування зображень і управління електронними ресурсами, відділи консервації та фондоутримувачі спеціалізованих фондів. Як показує досвід Бібліотеки-Музею Моргана (США) [9], участь фондоутримувачів може бути вирішальним фактором під час опису унікальних документів та матеріалів. Така участь експертів може підвищити інтелектуальну цінність записів і скоротити час та витрати на створення описових метаданих високої якості. Внесок науковців та інших експертів – це сфера, яку установи повинні активно розвивати, якщо вони хочуть отримати повний та точний опис творів у своїх колекціях. Інформація, отримана від експертів, які не є каталогізаторами, може досить просто фіксуватися, якщо існують ефективні методи комунікації і співпраці між каталогізатором і фондоутримувачем. Спільне експертне тегування (expert social tagging) – додавання ключових слів, імен і тематичних кодів (subject designators) експертами, які не входять до офіційного підрозділу каталогізації даної установи, – також може бути ефективним методом підвищення якості описів. Але щоб це стало можливим, необхідними є наявність технічної інфраструктури (відповідного програмного забезпечення для тегування, що дозволяє нашаровувати метадані, створені користувачами, на основну структуру записів) та організаційні і психологічні зміни (розуміння того, що багато людей можуть брати участь в каталогізації).

Опрацьовані та підготовлені фаховими спеціалістами записи в електронному вигляді надалі можуть багатократно використовуватись для службових та інформаційних цілей: як пошуковий апарат для описової частини метаданих електронних колекцій, з метою ідентифікації документів у процесах реставрування та консервації.

Онлайнкову публікацію підготовлених баз даних було здійснено в рамках інформаційного ресурсу «Історико-культурні фонди НБУВ» (<http://irbis-nbu.gov.ua/fond/>). Кожен з комплексів бібліографічних баз даних представлено на сторінках відповідного спеціалізованого підрозділу. Для повноцінного представлення інформації про історико-культурні фонди НБУВ був розроблений і впроваджений онлайнвий інформаційний ресурс, на якому комплексно пред-

ставлена інформація про структуру спеціалізованих підрозділів, наукових співробітників та їхні публікації, напрями науководослідної та науково-методичної роботи, фонди, специфіку роботи читальних залів та послуги користувачам, інформаційні ресурси (онлайнві каталоги і бази даних, електронні колекції і виставки), новини. На сторінках інформаційного ресурсу також надано доступ до імідж-каталогів (скановані каталожні картки) спеціалізованих підрозділів НБУВ, подано інформацію про архівні фонди НБУВ (рукописний фонд і архів Національної академії наук України).

Інформацію про особові архівні фонди Інституту рукопису супроводжують портрети фондоутворювачів, їхні дати життя, стисла інформація про особу, номер фонду, а також посилання на відповідний розділ карткового фондового каталогу, в якому можна переглянути опис документів. Опрацювання імідж-каталогів спеціалізованих фондів було здійснено на основі розробки спеціальних програмно-технологічних рішень, які включали пакетну цифрову обробку зображень каталожних карток, автоматизоване опрацювання роздільників сканованих каталожних карток, введення інформації про місце зберігання документів, назву каталогу, розробку оригінального пошукового web-інтерфейсу для онлайнного представлення сканованих каталожних карток.

Представлення в глобальному інформаційному просторі інформації про наявність раритетних та ексклюзивних матеріалів у фондах значно розширює коло користувачів бібліотечних ресурсів. Так, після завершення в 2005 р. конверсії так званого «*Quatro Catalogue*» Бібліотеки землі Баварія, що містить описи колекцій з 1841 по 1952 рр., попит на книги цих колекцій всередині бібліотеки і через службу доставки документів збільшився більш ніж на 20 %. Якщо в майбутньому можна буде отримати доступ до дедалі зростаючого числа повнотекстових книг безпосередньо з каталожних записів, можна очікувати значного збільшення використання цих книг у порівнянні з їх використанням в аналоговій формі. В цьому випадку пропозиція породжує попит. Унікальні документи Бібліотеки, завжди затребувані на міжнародному рівні, нарешті стануть доступні користувачам, які живуть в різних країнах і яким раніше було не просто дізнатися про ці документи [11].

Інформація представлена в двох основних площинах: враховано як індивідуальні особливості кожного з історико-культурних фондів, так і надана можливість комплексного перегляду інформа-

ційних ресурсів. Для полегшення пошуку в розрізних інформаційних ресурсах НБУВ на платформі САБ «ІРБІС64» створено інтегрований інтерфейс для пошуку у всіх базах даних НБУВ одночасно з відповідними навігаційними інструментами (результати пошуку супроводжують посилання на місце зберігання документа, структурний підрозділ та читальний зал, в якому його можна отримати).

У кожному із спеціалізованих профілів «картографічні документи», «стародруки та рідкісні видання», «ночні матеріали», «образотворчі документи та матеріали», «газети» підключено професійний скрипт «Google Translate», який реалізує можливості швидкого перекладу змісту web-сторінки 52-ма мовами світу з відображенням лінгвістичних знаків у стандарті UNICODE. Перекладаються не тільки назви сервісних меню, а також і зміст бібліографічних описів і заголовки предметних рубрик. Сучасні засоби лінгвістичної сумісності надають можливості більш комфортного спілкування іноземних користувачів з українським інтерфейсом сайту. Це є важливим за умов певної зацікавленості іноземних користувачів у змісті представлених ресурсів, яка виявилась вже в перші місяці тестування представленого контенту інформаційного ресурсу «Історико-культурні фонди НБУВ». Переважна більшість інформації в базах даних Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського створюється державною мовою, яка не відноситься до найрозповсюдженіших мов світу. Отже, користувач, який вводить свій запит англійською або російською мовами, відновить тільки частину інформації із фондів НБУВ. Наявність тематичної рубрики, перекладеної на знайому йому мову, дає змогу одним натисканням відновити всі інформаційні джерела, що відповідають запиту, незалежно від мови каталогізації. Так, за запитом російською мовою «Библия» або англійською «Bible» у полі «Назва» користувач отримує також посилання на тематичну рубрику «Тексти Біблії» (рос. «Тексты Библии», англ. «Bible Texts»), натиснувши це посилання на знайомій йому мові, він отримує добірку всіх біблейних текстів усіма мовам, що зберігаються у фонді НБУВ (українською, російською, англійською, німецькою, польською, французькою тощо). Аналогічно реалізовано пошук за географічними рубриками відповідно до таблиць територіальних типових поділів Рубрикатора НБУВ, електронний варіант яких підключено для здійснення пошуку в онлайн-каталозі. Для того, щоб знайти документи, які стосуються Австрії, наприклад, користувачам Австрійської бібліо-

теки, достатньо натиснути рубрику «Австрія» (у перекладі на німецьку мову «Österreich») і автоматично отримати добірку необхідної літератури всіма мовами із фонду НБУВ, надалі є можливість уточнити запит – шукати в знайденому.

У рамках інформаційного ресурсу «Історико-культурні фонди» представлено електронний архів науково-довідкових видань (про дослідження архівних та спеціалізованих бібліотечних фондів НБУВ), електронний фонд цифрових копій видань НБУВ, ілюстровані електронні версії наукових каталогів. Розпочато формування тематичних електронних колекцій: історія, держава і право, етнографія, релігія, філософія, література, музика, живопис.

Завдяки інтегрованому на єдиній платформі пошуковому інтерфейсу користувач ресурсу отримує комплексну інформацію щодо представлених інформаційних джерел: може переглянути цифровий варіант документа, отримати інформаційну довідку про колекцію, прочитати публікації наукових співробітників з приводу дослідження унікального документа, побачити куди і до кого можна звернутись щодо консультації або вивчення потрібного документа із фондів НБУВ.

Так, наприклад, за запитом «євангеліє» у полі «Ключові слова», користувач одразу отримує довідку про такі інформаційні джерела:

- Електронний фонд:
  - *Євангеліє атракос повний (Оришанське Євангеліє)*, др. пол. XIII ст. (повний текст)
  - *Євангеліє тетр (Київське Євангеліє)*, сер. XV ст. (повний текст)
  - *Євангеліє тетр (Пересопницьке Євангеліє)*, 1556–1561 рр.
- Збірник наукових праць «Рукописна та книжкова спадщина України»:

– Бондар Н.П. *З досвіду атрибуції кириличних видань НБУВ: міфічне львівське Євангеліє 1683 р. друкарні Львівського братства* / Н.П. Бондар // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. – 2002. – Вип. 7. – С. 42–51. (повний текст)

– Гнатенко Л.А. *Радивилівський Апостол 1568 року волинської рукописної школи (у порівнянні з Пересопницьким Євангелієм)* / Л.А. Гнатенко // Рукописна та книжкова спадщина України: Археографічні дослідження унікальних архівних та бібліотечних фондів. – 2004. – Вип. 9. – С. 174–187. (повний текст)

- Електронний архів науково-довідкових видань:

– *Пересопницьке Євангеліє 1556–1561: Дослідження. Транслітерований текст. Словопоказчик* / НАН України, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського, Інститут української мови, Український мовно-інформаційний фонд; підгот. І.П. Чепіга за участю Л.А. Гнатенко; наук. ред. В.В. Німчук; ред. кол.: О.С. Онищенко, (голова), Л.А. Дубровіна (заступник голови), Г. В. Боряк, Н.М. Зубкова, В.В. Німчук, М.М. Пешак, Р. Процик, В.М. Русанівський, В.А. Широков. – К.: [б.в.], 2001. – 703 с.: 36 іл. (повний текст)

За гіперпосиланням від назв підрозділів НБУВ можна перейти на відповідні інформаційні ресурси, для авторів можна переглянути їхні персональні сторінки, за посиланням на повний текст видання скачати його для перегляду, читання і вивчення.

На платформі САБ «ІРБІС64» в НБУВ організовано також традиційну бібліографічну роботу Бібліотеки – формування бібліографічних баз даних відповідно до наукової тематики спеціалізованих підрозділів НБУВ: аналітичні огляди преси Фонду Президентів України, бібліографічні покажчики і каталоги відділу національної бібліографії (біобібліографічний покажчик творів В.І. Вернадського, покажчик видань НАН України), каталоги українських газет відділу газетних фондів, ілюстровані обкладинками видань нотні каталоги відділу формування музичного фонду, образотворчі та бібліографічні каталоги відділу образотворчих мистецтв, каталоги книжкових і періодичних видань відділу зарубіжної україніки, бібліографічні покажчики національної бібліографії відділу стародруків і рідкісних видань, каталоги колекцій з фондів відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій.

Упроваджені рішення дали змогу значно оптимізувати зусилля і витрати часу на підготовку бібліографічної та інформаційної продукції структурних підрозділів НБУВ. Під час введення і опрацювання записів бібліотекар одночасно формує як друкований варіант видання, так і його електронну версію.

Для кожного із видів каталогів (газет, нот, аркушевих видань, біобібліографії) було розроблено спеціалізовані вихідні формати, завдяки яким на кінцевому етапі опрацювання каталогу автоматично отримується основна частина каталогу (бібліографічні описи розташовані у необхідному порядку: за алфавітом, хронологією, предметними рубриками) і необхідний комплект спеціалізованих покажчиків до каталогу (іменний, назв, видавництва і друкарень, хронологічний, місць видання, персоналій, автографів тощо). За

умов такої організації роботи відбувається значна економія часу з форматкування і оформлення бібліографічних описів, підготовки відповідних покажчиків до видання. Крім того, відредаговані бібліографічні записи автоматично поповнюють пошуковий апарат електронних каталогів і баз даних, можуть бути опубліковані для читачів / користувачів бібліотеки у локальному або онлайн-режимі.

Структурована у вигляді записів основа підготовки покажчиків і каталогів також дає змогу розмістити на сайті бібліотеки електронні версії видань у зручному для перегляду і пошуку HTML-форматі, створити на основі каталогів електронні колекції. Розміщення онлайн-версій наукових каталогів спеціалізованих відділів НБУВ сприяє інформуванню міжнародної спільноти колег і спеціалістів про оригінальні унікальні дослідження українських фахівців. Як показала практика, відкрита онлайн-публікація електронних версій нотних та образотворчих каталогів («Українські нотні видання 1917–1923 рр. у фондах Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського», http://irbis-nbu.gov.ua/fond/vfmf/cat/music_1917_1923.html; «Радянський лубок із фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського (1923–1958)», <http://irbis-nbu.gov.ua/fond/vom/cat/lubok.html>) привернула увагу спеціалістів до друкованого тиражу видань, які були придбані незалежно від наявності електронного варіанту, в тому числі закордонними колегами [3, 6, 7].

Опрацювання електронного фонду цифрових копій видань НБУВ, розміщеного на сторінках інформаційного ресурсу «Історико-культурні фонди», у тісній співпраці із фахівцями відділів-фондоутримувачів дало змогу розпочати формування тематичних електронних колекцій, а інтерактивно поповнювана база даних електронного фонду надала ресурсу динамічності. Атрибутована цифрова копія видання, наділена відповідними метаданими, обов'язковим елементом яких є приналежність до визначеної колекції, автоматично поповнює фонд тематичних колекцій і може бути переглянута користувачами в зручному інтерфейсі WEB-ІРБІС.

На основі цифрових інформаційних ресурсів для повноти розкриття змісту особливо цінних та популярних фондів НБУВ формуються окремі електронні повнотекстові колекції (<http://irbis-nbu.gov.ua/fond/ires.htm>): «Почаївські видання», «Колекція інкунабулів», «Золота колекція Євразії: стародруки, рукописи, прижиттєві видання класиків української літератури», «Історичний Київ», «Інститут президентства України» [7].

Оцифровані матеріали використовуються для укладання ілюстрованого фонду електронних виставок, присвячених важливим подіям, видатним особистостям, знаменним і пам'ятним датам (<http://irbis-nbuv.gov.ua/fond/show.html>). Популярність електронних виставок полягає також у тому, що, як відомо, ілюстративний матеріал ефективніше впливає на почуття людини. Швидкість сприйняття ілюстративної інформації також у багато разів вища, ніж швидкість сприйняття тексту. Це пов'язано з особливостями візуального сприйняття інформації людиною. Зорові образи у вигляді графічних об'єктів сприймаються в цілому і безпосередньо заносяться в довготривалу пам'ять, без проміжного перетворення в поняття, як це відбувається з текстом [1].

У НБУВ на сторінках інформаційного ресурсу «Історико-культурні фонди НБУВ» (<http://irbis-nbuv.gov.ua/fond/show.html>) започатковано створення архіву електронних виставок тематичного та фактографічного характеру. Всі електронні виставки поєднані єдиним дизайном, мають зручну навігаційну структуру для перегляду представлених експонатів.

Документи супроводжують описові метадані, посилання до імідж-каталогів або фондів, у яких зберігається відібрана документальна інформація. До виставок налагоджено доступ як із сторінок окремих фондоутримувачів спеціалізованих фондів, так і з окремої сторінки «Електронні виставки» в хронологічному порядку. Виставки супроводжує стисла візуальна та текстова інформація про зміст події або теми, яким присвячена віртуальна добірка документів. Надалі створений електронний архів може бути також оформлений у вигляді динамічного пошукового сервісу, що перетворить його з часом на справжню «базу знань» про фонди найбільшої книгозбірні та інформаційного центру України.

Візуальне і текстове представлення інформації на сторінках електронних виставок має сприяти інформуванню користувачів світової мережі про найцікавіші та найважливіші історичні, культурні та наукові події України, яким присвячено тематичні добірки інформації з фондів НБУВ, незалежно від місця знаходження, національності або мови користувачів.

Ресурс знаходиться в постійному розвитку, поповнюється новими матеріалами і пошуковими можливостями. Сьогодні на сторінках «Історико-культурних фондів» подано інформацію про такі структурні підрозділи НБУВ:

Інститут рукопису
Інститут архівознавства
Фонд Президентів України
Відділ стародруків та рідкісних видань
Відділ зарубіжної україніки
Відділ бібліотечних зібрань та історичних колекцій
Відділ образотворчих мистецтв
Відділ формування музичного фонду
Відділ газетних фондів
Сектор картографічних видань

Планується також розмістити тут інформацію про Іранську бібліотеку, Австрійську бібліотеку і Фонд публікацій ООН. Тривають роботи з конвертування даних у єдиний бібліотечний інтерфейс та підготовки матеріалів до онлайнової публікації.

Про зацікавленість у представлених матеріалах європейських користувачів свідчить статистика сайту, яка показала значну кількість відвідувань ресурсу користувачами з європейських країн, які складають приблизно 50 % від загальної кількості відвідувань із іноземних країн і 20 % від загальної кількості відвідувань з України. Це такі країни, як Австрія, Бельгія, Білорусія, Болгарія, Великобританія, Греція, Данія, Естонія, Іспанія, Італія, Латвія, Литва, Люксембург, Молдова, Нідерланди, Німеччина, Норвегія, Польща, Португалія, Російська Федерація, Румунія, Сербія, Словакія, Угорщина, Фінляндія, Франція, Хорватія, Чехія, Швеція.

1. *Вуль В.А.* Электронные издания : Учебник. – М. ; СПб., 2001. – 308 с.
2. *Дубровіна Л., Мяскова Т.* Архівні та рукописні фонди бібліотек у формуванні суспільства знань // *Бібл. вісн.* – 2009. – № 6. – С. 22–25.
3. *Івченко Л.В., Лобузін К.В.* Музичний фонд НБУВ: створення електронного каталогу // *Там само.* – 2007. – № 4. – С. 12–22.
4. *Лобузін Е.В., Лобузін І.В.* Возможности системы автоматизации библиотек «ИРБИС64» для организации работы специализированных фондов научных библиотек // *Библиотеки национальных академий наук: проблемы функционирования, тенденции развития: научно-практический и теоретический сборник.* – 2010. – Вып. 85. – С. 120–130.
5. *Лобузін К., Клочок А.Г.* Електронний каталог НБУВ: проблеми адаптації до умов сучасного інформаційного середовища // *Бібл. вісн.* – 2011. – № 4. – С. 3–10.
6. *Лобузін К.В., Донець О.М.* Ілюстрований електронний каталог “Радянський лубок із фондів Національної бібліотеки України імені В.І. Вернадського” // *Бібл. вісн.* – 2009. – № 1. – С. 16–20.

7. Лобузiна К., Ковальчук Г., Заболотна Н. Створення електронних колекцій книжкових пам'яток у Національній бібліотеці України імені В.І. Вернадського (на прикладі почаївських стародруків) // Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В.І. Вернадського. – 2009. – Вип. 24. – С. 145–153.

8. Российские правила каталогизации [Электронный ресурс]: в 2 ч. / авт. коллектив: Н.Н. Каспарова (рук.) и др. – М., 2005. Ч. 2 : Специальные правила каталогизации отдельных видов документов. – 2005. – URL: <http://www.nilc.ru>.

9. Система автоматизации библиотек ИРБИС64. Общее описание системы. – М.: ГПНТБ России, 2004. – 259 с.

10. Совместное использование стандартов и специальных знаний в начале 21 века: На пути к созданию единой модели метаданных для разных сообществ [Электронный ресурс] / Мурта Бака (Murtha Baca), Институт Гетти (США); Элизабет О'Киф (Elizabeth O'Keefe), Библиотека и Музей Моргана (США) // World library and information congress: 74th IFLA general conference and council. 10-14 August 2008, Quebec, Canada. – 2008. – P. 1 – 17. – URL: http://www.archive.ifla.org/IV/ifla74/papers/156-Baca_OKeefe-trans-ru.pdf.

11. Цейнова К. Массовая оцифровка для поддержки исследований и обучения [Электронный ресурс]: стратегия оцифровки Библиотеки земли Бавария // World library and information congress: 74th IFLA general conference and council, 10-14 August 2008, Qu_bec, Canada. – URL: <http://archive.ifla.org/IV/ifla74/papers/139-Ceynowa-trans-ru.pdf>.

Summary

This publication deals with the technological approaches and scientific principles of creation of an integrated online resource “Historical and Cultural Collections” that provides information on the structure of specialized departments, researchers and their publications, areas of research and methodological work, collections, the rules of the reading rooms and the services rendered to users, informational resources (online catalogues and databases, digital collections and exhibitions), news. The pages of the informational resource provide access to the image-directories (scanned catalogue cards) of the specialized departments and contain information on the archival collections of the VNLU (manuscript collection and Archives of the National Academy of Sciences of Ukraine).

Key words: historical and cultural collections, integrated informational services, library catalogues and databases, digital collections, electronic exhibitions.